

וקראת לשבת עונג

אלון מרין הפאכר באקצפ ובסולת פלאו

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה, מרת יעל עליה בת מוזל ע"ה

גליון מס' 771
פרשת לך לך
ח' מרחשון התשפ"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

מרן התייחס לנכדיו כמו לבניו. עד כדי כך שכשהנכדים שהיו מתארחים בביתו בשבת היה מרן בוחן אותם בפרשת השבוע וכן היה כותב במוצאי שבת מכתבים לרבי'ה.

וכן בכל זמן שראה לנכון להדריך את נכדיו היה קורא לנכדו ומדבר עמו במוסר וכדומה ומכוין אותו.

לאחר פטירת הרבנית מרגלית, מרן החל בשיעור שבועי למשפחה, וכמובן גם הנכדים היו משתתפים.

מספר נכדו הרב עובדיה יוסף (בנו של הראש"ל הגאון רבי דוד יוסף שליט"א) שבשבעה על בנו הגאון רבי יעקב זצ"ל שוחחו עם מרן על המילה "צ"ע" שנהוג לפרשה כ'צריך עיון'. מרן הגיב: הראשי תיבות האלו הם לא צריך עיון, אלא צריך עמל...

כשביקש שיברך אותו שיהיה תלמיד חכם השיב מרן: "מה יש לברך? תלמד תדע, לא תלמד לא תדע..."

מספר הנכד הרב יצחק טולידאנו (בנו של החתן הגר"מ טולידאנו) שאחד הדברים שהיו הכי בולטים אצל מרן זה היה ניצול הזמן.

ומספר, שכשנבחר מרן לרב הראשי לישראל, הוא והרבנית עברו מחל אבי לרח' ז'בוטינסקי בירושלים; בפעם הראשונה כשהגיעו לבית ראתה הרבנית שהמדינה שלחה להם ספות.

מרן שאל את הרבנית: מה זה? (לפני כן לא היו להם ספות), והיא הסבירה: ספה.

שאל סבא: בשביל מה זה? והיא ענתה: באים הרבה אורחים, אז טוב שיהיה להם נח לשבת.

נענה ואמר מרן עשי לי טובה, תגידי לאחת הבנות שהתחתנו שתבוא ותיקח את זה. אני לא רוצה שזה יהיה פה.

כששאלה מדוע, הסביר: "ספה מיועדת למי שמגיע ורוצה לשבת ולא קם. ואילו אני רוצה שאלו שיגיעו יגידו מה שרוצים ומיד ילכו..." עד כדי כך חשב על ניצול הזמן.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

הקדושה תלויה בברית המילה

רב אחד נשאל: אשה חילונית השתתפה בברית מילה, והפטירה: "איזה מנהג חשוך!... כעבור זמן ילדה תינוק, שנפטר כעבור שבוע! האם להעיר את תשומת לבך שזה עונש על אותה אמירה? הרב הזדעזע מההתבטאות, אך אמר: "איננו יודעים חשבונות שמים, אל לנו לעשותם!" ובעיקר הדבר, העיד אחד מחשובי המוהלים בבני ברק שיותר ויותר נכרים הבאים להתגייר, מתברר שהם מוהלים. כי בתי החולים בחוץ לארץ נוהגים כיום למול את כל היילודים מטעמי בריאות.

למרות שכמובן לא זו סיבת המצוה, זו כבר תוצאה: הואיל והערלה נבאה כיותרת המיועדת להסרה, עלולה היא לגרום לזיהומים וראוי ורצוי לכרתה.

השאלה היא, מאחר שהבורא יתברך יצר את האדם בחכמה כה נשגבת ומושלמת. כמה חכמה יש ביצירת המוח האנושי, על כל מחלקותיו ותיפקודיו, על המוני תאיו והקישורים ביניהם, אלפי המדענים שחקרוהו עומדים משתאים ויודעים שלא הגיעו אף למקצת מן המקצת מצפונותיו! כמה חכמה ומוורכבות יש בעין, מעדשותיה ושריריה ועד לפיענוח. תמונותיה. והמדענים אף אינם מתכננים ייצורו של כבד מלאכותי, או טחול מלאכותי. כה מורכבים הם ומופלאים! ומערך מולאדתי התאים, ופלאי הדי. אנאיי, אכן: "מפליא לעשות!" אם כן, הכל כל כך מושלם מלבד הערלה?! מדוע אין השלימות מושלמת, מדוע לא נולד מהול?

התשובה עמוקה היא, ושרשיה בתורת הקבלה: האדם מניע במעשיו, בדיבורו ואף במחשבתו, עולמות עליונים. מזריח בהם אור במצוותיו, ומחשיכם בעבירותיו. וזו הדרך: המצוות פועלות באדם, בלבו ובנשמתו, לזככם ולהאירם. והנשמה אצולה ממרום ושוורשה במרומים, והיא מאירה אפוא עד שורשה, ומשם בעולמות כולם. ברם, מתחילת יצירתו של האדם הושם עיכוב, אוטם, והוא תוצאת חטאו של אדם הראשון. שכל זמן שלא יוסר, יעכב וימנע השפעת אור המצוות על האדם, וממילא בעולמות כולם. אוטם זה רוחני הוא, ותלוי באוטם הגשמי, בערלה. ואמר על כך הגאון מווילנה זצ"ל: "יש תרי"ג מצוות, והמילה קרויה ברית, גמטריא תרי"ב. כי היא המצוה שכל תרי"ב המצוות האחרות תלויות בה, לפעול מעולתן במלואן.

לסיכום: ההשגות הרוחניות כולן, תלויות במילה. ערל אינו יכול לזכות לנבואה. אף העולם הבא, שעיקרו השגות רוחניות, "צדיקים יושבים בו ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה", נעול הוא בפגי הערל. חכמינו מספרים שהיה נכרי שמסר נפשו כרי לבטל גזירה רעה מישראל. עלו חכמים לנחם את אלמנתו, והצטערו: "חבל לספינה שהפליגה מבלי שתשלם את רמי המכס" (כלומר, חבל שלא מל עצמו!), אמרה אשתו: "יודעת אני למה אתם מתכוונים. חייכם, לא הפליגה הספינה עד שנתנה מכס שלה", מל עצמו לפני שמסר נפשו!

והנה לכאורה ראוי היה שתהא מצוה זו מוטלת על האדם עצמו, להכשיר עצמו לרוחניות. וכך אכן עשה אברהם אבינו בפרשתנו. אבל נצטווה, שאת זרעו אחריו להורותם ימול בן שמונה ימים. וכל ילד יהודי בעמדו על דעתו כבר מוצא עצמו נימול וראוי לקלוט שפע קדושה. שזו פעולת המילה, עליה דרשו את הכתוב "שש אנכי על אנכי על אימורתך כמוצא שלל רב". כעני המתעשר ברגע אחד בזכיה הגדולה בפייס, כך גודשת המילה בקדושה! ולרמז לנו שאבן קדושתנו מורשתה מהאבות, ושמישמת האבות היא להכניס ילדיהם לחיי קדושה ושפע רוחניות בחינוך הנאות, באווירה הנאותה, בהכונה הראויה, כדי לרוות מבניהם רוב נחת הקדושה, ששון ושמחה!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

עשיית חסד כנגד השכל – מביאה ניסים

בפרשתנו התורה מספרת על מלחמת העולם הראשונה. מלחמת ארבעת המלכים בחמשת המלכים. ב"ספר הישר" מובא שצבא ארבעת המלכים מנה מיליון ושמונה מאות אלף חיילים. צבא החמישה מנה, מסתבר, מספר גבוה יותר.

אברהם יוצא להילחם נגד המלכים עם שלוש מאות ושמונה-עשר חניכים, לפי פירוש אחד ברש"י, או עם אליעזר לבד לפי פירוש אחר, כדי להציל אדם אחד: את לוט בן אחיו, וזוכה לניסים גלויים. כל גרגיר עפר הפך לטיל מונחה... כל קש הפך לחץ שפך למרחקים. מלך סדום זוכה לנס אישי בזכותו של אברהם, שמציל אותו מבאר החמר שלתוכו נבלע בלי יכולת היחלץ. לא נותרה לו ברירה, לכופר הזה, אלא להודות גם בנס של אברהם אבינו שניצל מהאש של אור כשדים. הוא הבין שאם הקב"ה הציל אותו מטביעה בזכותו של אברהם, קל וחומר שיציל את אברהם בעצמו.

והנה, כשמלך סדום רוצה לשלם לאברהם את שכרו, אברהם מסרב, ואומר: "אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך".

יש להבין, למה אברהם לא רצה ליטול את הכסף מידי של מלך סדום, לכאורה היה עליו ליטול אותו משתי סיבות:

א. כדי שהכסף לא יישאר בידי של מלך סדום, וימשיכו להשתמש בו לחוקי סדום. כדי למעט את האכזריות והרשעות בעולם היה עדיף, לכאורה, להוציא מידי את הכסף.

ב. אברהם לא היה משתמש בכסף לצרכיו האישיים. הוא היה משתמש בו להקמת בתי תבשיל ותמחוי, להקמת סמינרים להפצת האמונה, מדרשות לבעלי תשובה, וכיוצא בזה.

רבי אברהם דב אויערבך משיב על כך תשובה נפלאה: אם אברהם היה נוטל כסף מידי של מלך סדום ובונה באמצעותו בתים לתורה ולחסד, היו העולם אומרים: למה זכו שני אנשים לנצח מיליון ושמונה מאות אלף חיילים גיבורים? משום שכוונתם הייתה לשם שמים: להוציא את הכסף מידם של הרשעים ולהשתמש בו למטרות קדושות ונעלות.

בא אברהם ולימד אותנו: הסיבה לניסים היא מדה כנגד מדה. לא יצאתי למלחמה בשביל כסף. יצאתי כדי לעשות חסד עם איש אחד! חסד עם איש אחד הוא גם עולם ומלואו! ועוד עם מי עשיתי חסד? עם מי שאולי מצד השכל לא היה צריך לעשות אתו חסד, לאחר שהסיע את עצמו מקדמונו של עולם ואמר אי אפשר לא באברהם ולא באלוקיו. כשאדם עושה חסד נגד השכל – הקב"ה משנה ומשדד את כל מערכות הטבע למענו, ועושה לו ניסים גלויים.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"והיה ברכה" (יב,ב).

ברש"י מובאים דברי חז"ל שדרשו על פסוק זה שכך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו: "הברכות נתונות בידיך, עד עכשיו היו בידי, ברכתי את אדם ואת נח ואתך, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ".

בנוהג שבועלם – אמר המגיד מדובנא – כי אצל כל בעל מלאכה מצויים כלי מלאכתו הרגיל בהם, כגון חייט, הרגילות כי ימצאו ברשותו כלי תפירה ומחטים, ואצל איכר ימצאו, בדרך כלל, כל כלי עבודת האדמה, כגון: מעדר ומכוש את ומחרישה.

אם יכנס אדם אל החייט וימצא בין כלי מלאכתו מעדר ומחרישה בוודאי יתמה מאד...

אולם, פעמים יראה האדם סוגים רבים של כלי מלאכה ברשותו של אחד, ולא יפלא כלל בעיניו. זה קורה אצל החנווני המוכר כלי מלאכה לבעלי אומנויות שההכרח שימצאו ברשותו כלים רבים ומגוונים לבעלי אומנויות שונים ומשונים.

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – הקדוש ברוך הוא נתן בידי של אברהם אבינו אוצר ברכות רחב אשר משפיע לכולם איש איש כבקשתו וכפי הנצרך לו, על כן אין לתמוה איך ניתן לאברהם אוצר כה גדול של ברכות!

"ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך" (טז,ה).

מדוע כעסה שרי על אברם?

במדרש מוסבר הדבר על פי משל: לשני בני אדם שהיו חבושים בבית האסורים. יום אחד בא המלך לביקור בבית הסוהר, והיתה זו שעת רצון מלפניו משום כך, אמר המלך, כי יבקשו ממנו בקשה אחת וימלאנה. מיהר אחד האסירים ואמר: אדוני המלך! אנא ממך, רחם עלי, מתחרט אני על מעשי... אני מבקש מאת המלך: אנא! הוצא אותי מכלאי. צוה המלך למשרתיו שיוציאו את האסיר מבית הסוהר וישלחוהו לחופשי. פנה האסיר השני אל חברו לכלא ואמר: כעס רב לי עליך! בידך היה לבקש גם בעבורי לצאת לחופשי, שהרי אילו אמרת למלך "אני מבקש מאת המלך שיוציא אותנו", היה מוציא גם אותי לחירות, כי היתה עת רצון מלפניו, אולם כעת שאמרת "הוצא אותי מכלאי", אותך הוציא ואותי השאיר.

כן הוא גם הנמשל, שכך אמרה שרה לאברהם: אילו בעת שהבטיחך הקב"ה: "שכרך הרבה מאד" היית מבקש ואומר "ואנו הולכים ערירים", בלשון רבים, כמו שנתן לך בן כך היה נותן גם לי בן, וכעת שאמרת "ואנכי הולך ערירי", בלשון יחיד, לך נתן הקב"ה ולי לא נתן. ולכן חמסי עליך!"

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

מתנה מחייבת (ב)

לימוד התורה הקדושה הוא פסגת הפסגות

שלנו כיהודים. זוהי זכות עצומה לשבת בבית ד', אך בד בבד עם הזכות – זוהי גם חובה שמלווה בתביעה בלתי מתפשרת. הקב"ה מצפה מכל אחד שזכה באפשרות הנפלאה הזו לממש אותה, כדברי הגמרא, "על שלושה הקב"ה בוכה... ועל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק". כשהאדם מכיר בחובתו, כל הגישה משתנה. את מה שחייבים – עושים, בלי קשר לחשק ולמצב רוח. לעומת זאת דברים התלויים בבחירה – מבצעים רק אם וכאשר יש חשק לכך. הכלל הזה תקף גם בעניינים גשמיים וגם ברוחניות. כל בעל משפחה עושה כל שאל ידו להביא טרף לביתו ולהשיג קורת גג למשפחתו. דבר לא ירתיע ולא יניא אותו מהשתדלות עבור הצרכים החיוניים, ברם כדי להשיג מעדנים וחפצי מותרות, אדם יתאמץ וישקיע רק אם יש לו חשק ומרץ, שכן אין זה בגדר הכרת

וחובה אלא נתון לבחירה. כך ניתן להבחין במתפללים ששמחים להיווכח בחתן או במוהל המשתתפים במנין שלהם, ביודעים שלא יאמרו היום תחנון. יש גם מי שמשתדלים להתפלל דווקא במנין פטור שכזה, וזאת אף על פי שכל אמירתה של תפילת תחנון נמשכת דקות ספורות בלבד. יתכן שהיו מתפללים בהתלהבות ובחשק את כל התפילה, אולם בחלק שבו יש אפשרות אחרת – הם מאבדים את הסבלנות. כך בענין לימוד התורה. יש בחורים שחשים שלשבת ולעמול בתורה – זו רק אפשרות אחת, וקיימות גם ברירות אחרות. במצב זה מאבדים את החשק ואת הסבלנות שנדרשים ללימוד המצריך יגיעה ועמל. לעומת זאת, לו ישכילו ויבינו שהם חייבים ללמוד, חייבים לנצל את שנות הבחורות ולהקדישם לתורה, הרי שהם ימצאו כבר את הכלים להתמודד עם חוסר החשק ויצליחו ללמוד גם כך מבדיקה בשטח ניתן לראות שכל אותם בחורים שמתסובבים בתחושה של אי חשק, קיימת אצלם תכנית מגירה אלטרנטיבית לתעסוקה אחרת. כשנראה להם שהחלטת נתונה לבחירתם, קצרה הדרך לתחושה של חוסר חשק ללימוד.

המשך בגליון הבא אי"ה